

for et vist begrændset Aaremaal. Det er jo ogsaa Tilfældet med vor Soldlovgivning, at der ved Tarifferne altid tages Hensyn til Beskaffningsgjensstanden, og — Alt vel overveiet — forekommer det mig, at de heromhandlede ere Beskaffningsgjensstande, der ligesaavel kunde egne sig til at være fri for at svare Sold, som andre Beskaffningsgjensstande, der dog finde deres Plads i vore Tariffer under toldfrie Gjensstande. Det er saaledes, for at jeg skal nævne nogle Exempler, med Hensyn til Agriculturgjensstande Tilfældet med de fleste Frøsorter, at de indføres aldeles toldfrit, og ligeledes ere Gjødningsmaterialer ansatte til Toldfrihed; det er i industriel Henseende Tilfældet med Raaproducter, som Bomuld og Uld, og jeg skønner ikke rettere, end at, naar Sagen betragtes fra dette Standpunkt, maa man indrømme, at, skøndt man ikke kan falde de heromhandlede Gjensstande bestemte Forbrugsgjensstande, saaledes som de andre, er det dog Gjensstande af den Beskaffenhed, at de ikke fra Statens Standpunkt egne sig til Beskaffning, idetmindste ikke saalænge man skal bidrage til, at disse Anlæg i Communerne mere og mere kunne finde Udbredelse. Jeg troer derfor, at der havde været stor Anledning for Udvalget til paany at tage det Spørgsmaal under Overveielse, om der dog ikke skulde være Grund til at tilraade Forsamlingen at bevirke dette Forslag forandret derhen, at Communerne i et vist begrændset Aaremaal maatte tilstaaes Toldfrihed for de forskellige Anlæg af dette Slags, man vaaktænker, og det skulde være mig kjær, om det ærede Udvalg maatte finde Opfordring til inden Sagens anden Behandling at tage dette ikke uvigtige Spørgsmaal under Overveielse, og endnu kjærere skulde det naturligtvis være mig, om man kunde vente, at Forslag i den af mig antydede Retning fra det ærede Things Side vilde finde Understøttelse. Jeg tillæber mig derfor at henlede Udvalgets Opmærksomhed paa det Spørgsmaal, jeg saaledes har antydet.

Ordføreren: Ja, Udvalget har, som anført, allerede overveiet dette Spørgsmaal og er kommet til det Resultat, at det neppe vilde kunne føre til noget gunstigt Udfald atter at stille et Forslag, der i engang er forkastet her i

Thinget, og som heller ikke i det andet Thing har vundet nogen Anslag. Det vilde paa den anden Side være Udvalget meget behageligt, om den ærede Rigsdagsmand, som sidst havde Ordet, og hvis Stemme har saa stor Vægt her i Thinget, selv vilde stille et saadant Forslag; thi det er jo muligt, at Stemningen nu kan have forandret sig noget i Thinget, hvilket i alt Fald vil vise sig af de Udtalelser, der fremdeles maatte skee under denne Sags Behandling. Forrige Gang var det saa langt fra, at Stemningen var gunstig, at endogsaa flere af de Medlemmer, som ere bosiddende i Communer, som senere have bestemt sig for slige Anlæg, talte derimod, hvilket jeg naturligtvis ikke anfører som Noget, der i mindste Maade fortjener at bebreides dem, idet det jo er fuldkommen i sin Orden, at ethvert Medlem af Thinget ikke betragter sig som Repræsentant for det Sted, hvor han boer, men som Repræsentant for større Districter. Naar ikke fuldstændig Toldfrihed var at opnaae, og det har Udvalget ikke troet vilde være at opnaae, efter de Udtalelser fra hele Rigsdagen, som foreligge, saa maatte man erkende, at 5 Procent var i det Hele taget en nogenlunde moderat Told. Udvalget skønner ikke, at Værdien af vedkommende Materialier og Maskiner paa nogen Maade kan være vanskelig at udfinde, ligesom Udvalget ikke har Grund til at antage, at vedkommende Entrepeneurer have mindste Grund til at lægge Dølgemaal paa disse Gjensstandes virkelige Værdi. Da Anlæggene ikke ville finde Sted, førend Contracterne ere endelig afsluttede og stadfæstede af Regjeringen, saa kan det ikke have nogen Interesse for Entrepeneuren at skjule, hvad Anlægget i Virkeligheden koster, saameget mindre som vedkommende Commune har Krav paa at komme til officiel Kundskab derom, naar der bliver Spørgsmaal om at indkjøbe vedkommende Værker. Det er vistnok meget rigtigt, hvad den ærede sidste Taler bemærkede, at slige Anlæg som Gas- og Vandanlæg, der have en stor Indflydelse paa den offentlige Sundhed, Reenlighed, Orden og Sikkerhed, fortjene i høieste Grad at begunstiges fra Statens Side, men upaatvivelig ansees dette